

INVESTER I BARN OG UNGES PSYKISK HELSE!

Av: Seniorrådgivere v/ Fylkesmannen i Trøndelag: Toril Bjørken Skjørholm, Ann Marit Kristiansen og Kenneth Ledang.

God psykisk helse i barndommen er en viktig grunnpilar for god psykisk helse og livskvalitet i voksenlivet, derfor bør vi investere mer i barn og unges psykiske helse - det er lønnsomt for den enkelte og for samfunnet!

Folkehelse handler om helsefremmende og forebyggende tiltak og bør prioriteres høyt når kommunene planlegger sine lokalmiljø hvor barn og unge ferdes. Grunnlaget for god psykisk helse skapes ikke i helsevesenet, men i samfunnet og i alle sektorer. Grunnlaget skapes hjemme i familiene, nærmiljøet, barnehager, skoler og utdanning, arbeid og aktiviteter der man kan finne mening og et fellesskap som fremmer mestring og tilhørighet.

Og, folkehelseperspektivet taper gang på gang kampen om oppmerksomhet, status og prioritet når lokalsamfunnet planlegger tjenesteutviklingen til barn og unge. Oftest får tjenester med fokus på pleie og omsorg oppmerksomheten. Så nå når de nye kommunestyrene skal konstituere seg er det viktig at barn og unges psykiske helse prioriteres høyt på den kommunale dagsorden.

Nasjonale føringer

Gode levekår, god helse, livskvalitet og trivsel henger sammen. Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Her skal kommunens behov for planer og prioriteringer avklares. Flere av kommunens planer innebærer å sikre innbyggerne gode vilkår for helse, trivsel og utvikling.

I de nasjonale forventningene til kommunal- og regional planlegging 2019-2023, er det å skape et trygt og sosialt bærekraftig samfunn sentralt. Gode vilkår for god psykisk og fysisk helse, samt barn og unges interesser skal ivaretas gjennom en samfunns- og arealplanlegging som skaper trygge, attraktive og aktivitetsfremmende by- og bo miljø – **til glede for alle!**

«Program for folkehelse» er et produkt av folkehelsemeldinga 2015 og en tiårig satsning (2017-2027) som ledes av Trøndelag fylkeskommune. Satsingen skal bidra til en langsiktig styrking av kommunenes arbeid med å fremme befolkningens helse og livskvalitet, herunder også psykisk helse og livskvalitet for hele befolkningen.

Regjeringa prioriterer gjennom folkehelsemeldinga (2018-2019) forebygging av ensomhet, utjamning av sosiale helseforskjeller og tidlig innsats blant barn og unge for å bidra til å gi dem en god og trygg oppvekst. Barn og unge, psykisk helse og rusforebygging styrkes gjennom opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019-2024). Planen slår fast at psykisk helse skal være en likeverdig del av det nasjonale og lokale folkehelsearbeidet. Helsefremming og forebyggende tiltak har en sentral plass i opptrappingsplanen.

Kunnskapsbaserte tiltak

Planer og tiltak kommunene iverksetter skal basere seg på kunnskap om trender og utvikling av folkehelse i kommunen - en oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, jf.

Folkehelseloven §5. Folkehelseinstituttet, HUNT og Ungdata er gode kilder for å danne et kunnskapsgrunnlag, i tillegg til den lokale kunnskapen som gir oversikt og forståelse av tall og tendenser presentert fra statlige kilder.

«Trøndelagsmodellen for folkehelsearbeid», er utarbeidet gjennom et utviklingsprosjekt i Trøndelag og er en modell som har høstet nasjonal og internasjonal anerkjennelse. Modellen er en metode for å drive systematisk og kunnskapsbasert folkehelsearbeid etter folkehelseloven og viser hvordan kommunene gjennom sju steg kan utvikle effektive helsefremmende tiltak. Aktører og arbeidsmåter i folkehelsearbeidet beskrives samt hvordan kommunene kan hente inn og omsette beste tilgjengelige kunnskap til målrettede tiltak gjennom felles forståelse, medvirkning og forankring.

Vi må investere i barn og unges psykiske helse

Opptrappingsplanen for barn og unges psykiske helse viser at over 20% av barn og unge er ensomme og synes det er vanskelig å få venner. Videre rapporterer over 60% av landets kommuner at psykiske helseplager blant barn og unge er deres største utfordring i folkehelse- og forebyggingsarbeidet. Her i Trøndelag rapporterer ungdommen gjennom HUNT undersøkelsen, stadig økende symptomtrykk på psykiske helseplager.

Dersom vi som samfunn skal lykkes, må vi være bevist i vår planlegging av lokalsamfunnet! Et langsiktig, systematisk folkehelsearbeid forutsetter tverrsektorielt samarbeid innad i kommunen. Kommunens planavdeling må være en aktiv deltaker i kommunens tjeneste- og virksomhetsplanlegging og folkehelseperspektivet må sikres i all planlegging. En kommunestruktur som sikrer gode fagmiljøer og legger til rette for god dialog og nærhet til innbyggerne, vil gjøre kommunene bedre rustet til å finne gode løsninger og sikre psykisk helsefremmende samfunn.

Vi må derfor styrke den tversektorielle samhandlingen og jobbe mot et felles mål: barn og unge skal oppleve et sosialt bærekraftig lokalsamfunn hvor fellesskap, samhørighet og økt livskvalitet bidrar til en styrket psykisk helse.

Og sist, men ikke minst, **en langsiktig politisk forpliktelse** til å skape et helsefremmende samfunn er sentralt for å lykkes i å investere i barn og unges psykiske helse!

Fylkesmannen vil i tråd med sine føringer for oppfølging av «Opptrappingsplanen for barn og unges psykiske helse 2019-2024» og «Program for folkehelsearbeid i kommunene 2017-2027» ha et særlig fokus på psykisk helsefeltet i forhold til barn og unge fremover.